

שמעתא למיקתא

האם מותר לרסק פרי על מנת לאוכלו ללא בדיקה

גליון קי"ע / פרי יתרו / היתשע"ד

קהילת "חניכי הישיבות", רמות ב'

א. האם תולעת בטלה
 שנינו בחולין (צ"ג): דאיע"פ דאיסור הנופל בגו היתר בטל ברוב או בששים, מ"מ "בריה" (כגון נמלה) חשובה היא ואינה בטילה. וכן פסק השו"ע (ס"ב ק"ט א). וכתב שם דאפי' באלף אינה בטלה. ומבואר במוסקים דאף תולעת בכלל בריה וע"כ אינה בטילה. נלא דעי' בפלתי (ס"ב ק"ט ד) דחה דבריו. וכן דעת הפמ"ג (ט"ז פד ש"ד ס"ק א), המחז"ב (ט"ז פד ס"ק ז) ורוב א"ש חי (שנה ב' פ' נשא אות ט) ועי' בדרכי"ת (ט"ז ק"ט ד). ועי' עוד בחזו"א (יריד ט"ז ס"ד ס"ק ו' ד"ה ובמגשה) שכת' דתולעים שממנת הפלגת קטנות דאי אבדו הכרת העין אפשר דאינו בכלל בריה, דכל שאין העין שולט לו לאו בריה היא, ע"כ.
 ומ"מ הא דלא מהני לבריה היטל אינו אלא מדרבנן, וע"כ כתי' הרמב"ן (חולין צ"ט: ד"ה והוי יודע) ור"ן (שם לו). בר"ף ס"ד"ה גר"ם) דספק באיסור בריה לקולא. וכן פסק השו"ע (יריד ט"ז ק"ט א). ועי' בחו"י (שם ח"י ס"ק א) שכתב דאם איכא ספק אם הוא דבר חשוב מותר, אבל אם הוא דבר חשוב רק שהאיסור ספק לא בטל, ע"כ. אבל הערוה"ג (אבותיו ב' ד) דאולי קולא ואלן חילוק בין ספק בעצם לטעמי דדינא, ע"כ.
ב. תולעת שאינה שלימה
 וכתב בתשובות הרשב"א (ת"א ס"י קא) שאין הבריה אוסרת בכל שריה לשלמה ושלמה נפסדה צורתה, הא אם נחתך ממנה אבר, או אפי' היא שלימה ותחסיקה ונפסדה צורתה, אבד שמה והוי כשאר איסוריה ובטלה, ע"כ. והביא דבריו בב"י (ט"ט ט"ז). וכן פסק השו"ע (ס"ב ק"ט א). ונכ"ס הפמ"ג (ס"ב ק"ט ש"ד ס"ק ו) בדעת השו"ע. ועי' בחו"י (שם ח"י ס"ק א) שמסקי דאם ניטל אבר מן הבריה ועדין היתה יכול לחיות על אף מחמת חסרונו לא בטל וכמ"ש הר"ן ולאחריו הש"ך (ס"ה ט"ז).
ג. לרסק פרי מתולע על מנת לתקנו לאכילה
 והנה יש פירות וירקות הטעונים בדיקה לפני אכילתם, יש מהם שחייבות מפני ש"מוחזקות" בתולעים והיינו שרוב מין זה יש בו תולעים, ובה"ב הבדיקה היא מה"ית, יש בהם שחייבים בדיקה מדרבנן משום שיש "מיעוט המצוה" שהם מתולעים. אבל בלא"ה פטורים מבדיקה מעיקר הדין. והארכנו בזה בס"ד בגליון צ"ב.

ויש לזון האם הרוצה לאכול פירות או ירקות טעונים, וכגון פטרסקו ע"מ לעשות מהן משקה וכדו' אם רשאי לרסקן ללא בדיקה, דהא אף יש בהם תולעים הם יתבטלו, ואע"פ דאין מבטלים איסור לכתחלה, הכא דאינו מתכוון לבטלם אלא לתקן המאכל דלמא שרי. ובאמת כבר מצינו בתשובת הריב"ש (ס"י שס"ט) שכתב שמותר לתת חלב בין נטר לנטר שבקנקנים על עץ כדי שיחבורו היטב, ואע"פ דכשיתון היין הקלב יפילטו בו טעם, מ"מ אין בזה כמבטל איסור לכתחלה כיון שאין כוונתו להנותן מן האיסור, אלא כוונתו לתקן הכלל ולהדביק סדקיו, ע"כ. ומבואר דכל שאין כוונתו לבטל שרי. ולפי"ז י"ל שהיה בני"ד דשרי, מיהו יש לדחות דשאני התם דאפשר דהוי בכלל היתר ד"א אפשר" בענין אחר דלית ביה משום אין מבטלן (כמבואר לקמן), משא"כ בני"ד דאפשר בבדיקה.
 אמנם הטור בהלכות פסח (ז' תנ"ג) כתב מפורש דכרי שיש בו חיטין שהתחמצו (ואסורים בפסח) היה הם מתבטלן כשיטחנם, ואין כאן משום אין מבטלן איסור לכתחלה מחמת שאינו טוחנם כדי לבטלן, ע"כ. ומבואר מדבריו דע"י טחינת החיטין לא חיי' לאין מבטלן כי אין כוונתו לבטל אלא לטחון החיטין. [ועי' בפרי"ח (ס"ה תנ"ג ס"ק א) שהקשה דאמאי התיך משום שאינו מכוון תפקי"ל דהיתר בהיתר הוא ותירץ דכיון שהוא מערבו לבטלו כדי לאוכלו בפסח הרי הוא כמבטל איסור לכתחלה, ע"כ].
 וכן מבואר בב"ח (ק"ה) בהלכות יין נטף, שהרי כתב (אף אליבא דהטור) דאם דרך ענבים בגת של נכרי שלא הכשירוהו כדון, היין כשר, שהרי היתר רבה על האיסור ומבטלו. וכתב הב"ח דמותר אף להוציא היין דרך הברזא שיש בה שאריות מחוצנים אסורים כי אין זה מבטל איסור לכתחלה כיון שאין כוונתו לא לאוכלו אלא להוציא היין ולא כדי לבטל האיסור שבנקב הברזא, ע"כ. [ועיני' שכתב דזה דלא כהב"ח שם שנקט (אף בדעת הטור) דבכה"ג נחשב כמכוון לבטל האיסור כי בידו להוציא היין ממקום אחר. והבאנו דברי הפוסקים בזה לקמן]. ולכאורה כהטור והבי"ח משמע מהמ"א שבין תמ"ז שהתיר לערב חלב בין אע"פ דעומד לשתות אף עם בשר, כיון דאינו מכוון לבטל את החלב אלא לשפר מראיתו. אולם יש לדחות דאמאי התם דעתה היתר הוא. וש"מ שכן כתב לדחות הנובי"י (תוס' ט"ז ב' - ו) ועי' בסמוך בשם הרע"א.
 אולם ע"י בשו"ת הרשב"א (ת"א ס"י תתל"א) ובשו"ת הר"ן (ס"ה ט"ז) דבטחינת חיטין כמ"ג איכא משום אין מבטלן איסור לכתחלה. והואו בו דעמינו בב"ח בהלכות פסח (ס"ה תנ"ג אות ב), וכתב שם שיש חולקים על הטור [ונשמע מהב"ח יש לחלק בדוחק, וצ"ע]. סותר דברי רש"י דאין לעיל היקל בזה, ויש לחלק בדוחק, וצ"ע].

ולמעשה ע"י בחכ"א (ככל נב אות ט) ובמ"ב (ס"ה תנ"ג ס"ק יז ושנה"צ אות כג) שפסקו כהטור. אולם הפרי"ח (ס"ה תנ"ג ס"ק א) פסק כהחולקים. והרע"א (תשובה ט) כתב דלעולם לא יצא הטור ס"ל דאיכא ככה"ג משום אין מבטלן איסור, ושאינו התם דמירי ערעב פסח דאדתיא לא חל שם איסור על החיטין המוחמצים, וכיון דאינו מכוון לבטלן יש להתיר בצירוף דעת הסוברים ד"אין מבטלן" איכא רק אחר שכבר חל שם איסור לדבר שבמבטלן אותו. אמנם בחכ"א (שם) מבואר דלא מחלקין בהכי. (וכן מבואר בדעת הב"ח עכ"פ לענין י"י). ולפי"ז נמצאנו למדים דאיסור המערב ביה"ת וכוונתו לתקנו ע"י ריסוקו וכדו', לדעת הטור ודעימיה אין היתר, אלא דכתב בפמ"ג (ס"ה צ"ט מ"ז ס"ק ז) מבטל האיסור (כשיש ששים נגדו), מ"מ אין שאין כוונתו לבטל שרי (ולפי הב"ח אליבא דהטור אף כשיבדו לסלק האיסור שלא ע"י בטול ממי שרי, אבל לפי הב"ח אם אפשר בדרך אחרת הוי כמכוון לבטל ואסור אף לדעת הטור. וכמו כן לפי הרע"א (אליבא דהטור) אף לא הותר אלא היין דאדתיא לא חל האיסור). אולם דעת הרשב"א ודעימיה דאף בכה"ג אסור.

ג. כשדעתו להיכר האיסור
 ומ"מ אף למחמרים היינו כשמבטל את האיסור בידים (אף פאושה כן ללא כוונה לבטלו אלא לתקן המאכל), אבל במלים נוקט דעתו לבטל אלא להסיר את האיסור, שרי לכר"ע. וכמו שצינו באערוה"ח חיים (איסורי מאכלות ט"א) שפסק שבדבש שנפלו בו נמלים ונקרש מותר לחמומו עד שיהא ניתך ואז יוכל "לסנוני" הנמלים, ואע"פ דע"י נמצאו הנמלים בשעת חימום הדבש מפלטיים טעם בדבש, שרי, ואין בזה משום אין מבטלן, שהרי כוונתו אינה אלא לתקן הדבש, ע"כ. וכן פסק השו"ע (ט"ז פד ס"ק א). וכתבו הפלתי (ת"א והחכ"א (כ"ל אות כג) דבכה"ג שרי כי לא בא אלא להפריד האיסור. וכן מבואר בפרי"ח (ס"ה תנ"ג ס"ק א) בפמ"ג (ס"ה צ"ט מ"ז ס"ק ז) ופ"ט (ס"ה ט"ז א). וכן מצינו בשו"ע (קטו ס"ט א) המחאה של עמי"ם היכן שאין מתגה אם בשלה עד שהלכו בחצויהי החלב מותרת, וכתב הרמ"א דאף מותר לבטלה לכתחלה. ובאר הש"ך (ס"ב ס"ב) בס"ד המ"י והתורהו טהא (כ"ל נב אות א) דאין זה כמבטל איסור לכתחלה, דשמא אין כאן איסור כלל, ועוד דאין כוונתו לבטלה רק שילכו לה הפחחוהי חלב, ע"כ. והביאו הפמ"ג (אירח"ט תנ"ג ס"ק א), וכן מצינו בב"ח (ס"ה ט"ז א) דהא דשרינן כשדעתו לסלק האיסור היינו היכן דליכא אופון אחר להפריד האיסור, וכמו לענין דבש דבורים דאם לא יחמם הדבש אי"א להפריד את הנמלים שהרי הדבש קרוש, אבל בלא"ה אין היתר. אלא דכתב בפמ"ג (ס"ה צ"ט מ"ז ס"ק ז) דכל ד"איכא טהא" כליכא דרבא ארתי דמי שרי. וכן הוא בפרי"ח (ס"ה צ"ט מ"ז ס"ק א). וכן נקט בבית שלמה (אירח"ט פ"ט ד"ה ותינה) ובכרית (אירח"ט מוכח מהש"ך ס"ה ט"ז א). וכן מצינו בפמ"ג (ס"ה צ"ט מ"ז ס"ק א) ובשו"ע (ס"ה צ"ט מ"ז ס"ק א). ועי' במהרש"ם (ת"א ס"ה פ"ט בא"ז וכאורה) בשם פ"ט האר"ז (ח"ב ס"י ג') דתותים שיש בגרעיניהם תולעים ויתושים מותר למען ביד עד שיעשם משקה ולסנוני ואע"פ דהיכן דאפשר בענין אחר איכא משום אין מבטלן, אם באנו להוציא הגרעינים מקדם הוא טרחה גדולה ויובד הרבה משקה לאיבוד הי"ל כא"א בענין אחר, ע"כ. והוראת הרב"י ע"ה חרדית (מדורי המבשות ט"ח חשיב"ט ע"י 117) דתות טרי לצורך ריסוק בבלנדר, אפשר להקל לאחר היות העלים עם מעט מבושר הפרי, שריית התות לן דקי עם מעט מין סבון, שטיטפ טובה בורם מים גילי ריסוק דק בבלנדר, ע"כ.
 מעתה יוצא דרוב השיטות ס"ל דאין דתיר לרסק פירות וירקות וכדו' שיש בהם תולעים, אף כשכוונתו לתקנם למאכל ולא לבטל האיסור. וצ"ע מהא דבבש שיש בו נמלים דשרי יש אינו מכוון לבטל האיסור. ועי' הר"ן היינו טעמא כי הנהם אינו מבטל את האיסור משום בדיים אלא היא תוצאה מחמום הדבש, משא"כ בטחינת החיטים שמרסק האיסור גופא וחשיב מעשה ביטול ממש, וע"כ גרע טע"י (עליו). [אמאי שמדברי המ"ב נראה להקל שריה פסק כהטור הי"ל, אכתי י"ל דס"ל למי"ב הנוצ"א הגיל דשאני התם דהיה לפני זמן האיסור. אלא דע"פ מבואר מהרע"א שמצריפם דעת הטור להלכה. וכן מבואר בתורה"ד והפוסקים דלקמן. וכן הוא בב"ח ישראל (ח"י ס"י לא ס"ד"ה או"ט). ולפי"ז י"ל דמי שטחן ע"מ לתקן המאכל אע"פ שלפי השיטות הנ"ל יש בזה משום "אין מבטלן" ובמדי קסנין לאסור המאכל כמבואר בשם צ"ט, הכא דיש פלוגתא לענין קנס אפשר דמסבנין על החולקים, ע"י בפמ"ג (ס"ה ט"ח ס"ה א) הובא במ"ב (ס"ה ט"ח ס"ק ב), וצ"ע].

ד. לטחון ספק פרי מתולע
 ומ"מ עינין בתורה"ד (ס"ה קטנ"ג) שכתב בענין חיטים שהתלעו דיש להקל לטחונם בצירוף כמה טעמים, חדא דאין דרך כלל שיטחנו התולעים, כי כאשר שופכים החיטים בתוך האפרסכת כל התולעים שיש נקב לפניהם שיכלילו לצאת ורוחשים ובורחים לחוץ דרך דופן ופני האפרסכת מפני קונו ונדון החיטים, ואף אם נמצא דאין דבר או ברור, מ"מ אין לחחמיר, שאף אם יטחון התולעים בטלים בששים בתוך הקמח, ואין זה מבטל איסור לכתחלה כיון ד"ספק" הוא אם התערב שם איסור כלל, וגם אינו מכוון לבטל וכה"ג כתב הטור בהלכות פסח (שם) לענין ברירת חטים, אלא דמי' צריך לרקד הקמח לאור היום כדי לראות יפה אם נפלו בקמח תולעים שמתו מהבל ואבן אבן פריהם, ע"כ. ומבואר בצירוף עוד טעמים סמך על האי סברא על הטור דכל שאין כוונתו לבטל ליכא משום אין מבטלן איסור. וכן פסק השו"ע (ס"ה פד ס"ט ז').
 אלא דע"י בני"ד (שם ס"ט) שלמד דלא בעינן צירוף "כל" התעמים היתרי, וע"כ נקט דרריים שיש בהם מקום תולעים לברוח, אכתי יש להתיר לטחון הקמח אם הוא ספק מתולע, היכן שיש סי' נגד התולעים אחר הריסוק, כיון דיש בכה"ג ב' טעמים להתיר [א"ו] כי אין בזה אלא משום ספק אין מבטלן. [ב"י] דאינו מכוון לבטל, אלא לתקן את הקמח. (ומ"מ כתב שם דבמקום שאפשר לטחון ברחיים גדול שיש בהן אפרסכת אין לטחון ברחיים אחרות). וכן מצינו בס"ד (ס"ה ט"ז) ועיני' שכתב דהיינו כי יש ס"ס, ספק אין שם, ואות"ל יש עם ספק נימוח בשעת האפייה, ואין כאן מבטל איסור לכתחלה שיוותר רק לאפות התולע, ע"כ. ובפלתי (שם ס"ק ז) כתי' דלאחר בדיקה שגורמת שהדבר יהיה רק בגדר ספק מותר לבטל המאכל ומותר לאכול מכם ס"ס שמא נימוח בבישול. ומ"מ כ"ז לפי דברי הש"ך הי"ל ודעימיה, אבל ע"י בייע"א (ס"ה ט"ז) שמצד דאף ספק לא טעם דאינו מכוון מותר לבטל ספק איסור. וכן פסק החת"ס (ס"ה ט"ז ס"ב), אבל דעת הפמ"ג (ס"ה צ"ט מ"ז ס"ק ז) לחחמיר בספק "איסור תורה", ועי' באמ"ג (יריד ח"ב ס"י לב ד"ה אבל כל זה) שמחמיר בכל גוונא, ור"ד (ס"ה יר"ד ס"ז לו) פסק כהפמ"ג אם לא במקום הפס"מ].

ה. לרסק פרי המוחזק בתולעים
 ולפי"ז יוצא דפירות וירקות שיש בהם תולעים אין היתר לטחונם ללא בדיקה אפי' דעתו לתקנם לצורך האכילה ולא לבטל את האיסור. ולפי"ז פרי שמוחזק בתולעים דינו כודאי מתולע, איסור לרסקו ללא בדיקה. כמבואר ברשב"א (ת"א ס"י ש"ג ב') הובא בשו"ע (ט"ז ט'), במהר"ם מלובלין (ס"ה ט"ז ב'), באו"ה (כ"ל מא ד"ו א), בש"ך (ס"ק כ"ט) ובכרית (שם ס"ק טז). וע"כ אם עבר ובלטל אין להתירם משום ס"ס. ועי' בבית אדם (סוף אות ב), דאף בהחזקת מ"מ לענין אם הוי ספק או לא איסור יש לזון הכל לפי הענין אם הו מוחזק כ"כ וקרבו לודאי שיש שם תולעים. [ועי' בהרה"ב"ז (ס"ה תשכג) והצ"ע (פסקים ס"ה ט"ז) ור"ד (ס"ה יר"ד ס"ז לו) דעת הפמ"ג (ס"ה צ"ט מ"ז ס"ק ז) לחחמיר מותרים מוחזק ס"ס (ספק אם היה בהם תולעים, ספק מוחזק)].

ו. האם מותר לרסק פרי שחייב בדיקה מחמת מיעוט משום מיעוט המצוי
 אולם אם חייב בבדיקה מחמת מיעוט המצוי, דינו כספק מתולע כמבואר ברשב"א ודעימיה הנ"ל, ועל כן מותר לרסקו כשכוונתו לתקנו לאכול. וכן פסק הרע"א (צ"ל (אשרי האיש ש"ב אות טז) והוסף דדעתה לפי"כ בדיקה קלה. [ועי' בפרי"ח (ס"ה פ"ט ס"ק א) שממע שאף מיעוט מצוי בכלל מוחזק, ודבריו ש"ע, וכבר עזרו הרשב"א וצ"ל (בדיקות דיוון להכשרה ח"ח ע"ט) ועי' בדרכי"ת (ס"ק קכ"ג) ובטו"ט (מד"ג ג' קונ"ג). אלא דצ"ע על דבריו מהשו"ע (ט"ז ט"ז) והש"ך (ס"ה ט"ז) שממע דפרי שחייב בדיקה מחמת מיעוט המצוי מותר לאכול דוקא אם עבר ובלטלו, אבל לתי אסור לבטלו אע"פ שאינו מכוון לבטל התולעים אלא לתקן הפירות. ויש לדחות, וצ"ע].

האם מותר להתייחד עם אמו או בתו ואישה אחרת

תנן [קידושין פ"ג:] לא יתייחד אדם עם שתי נשים, אבל אישה אחת מתייחדת עם שני אנשים, רבי שמעון אומר אף איש אחד מתייחד עם שתי נשים בזמן שאשתו עמו וישן עמהם בפונדק מפני שאשתו משמרתו (גילי התוס' [נספ' ד"ה ש"א אבות] - וזכונן שאשתו עמו ישן עמהם בפונדק). מתייחד אדם עם אמו ועם בתו.

ואמרין בגמ' [שם] א"ר יוחנן מנין משום ר' ישמעאל רמז ליהוד מן התורה מנין שנאמר [דברים י"ג ד'] כי יסיתך אחיך בן אמך, וכי בן אם מסית בן אב אינו מסית, אלא לומר לך בן מתייחד עם אמו, ואסור להתייחד עם כל העריות שבתורה.

ובסנהדרין [כ"א] אמרין דבשעת מעשה אמונן והמר גזרו על יהוד עם פגויה.

וכן אישא לדינא ברמב"ם [פכ"ב מהל' איסורי ביאה] [ובשו"ע [א"ח"ט ס"י כ"ב] - אסור להתייחד עם ערוה מהעריות, בין זקנה בין ילדה, שדבר זה גורם לגלות ערוה, חוץ מהאם אם בנה והאב עם בתו וכו'. וכשארע מעשה אמו והתמזג גזרו דוד ובי"ד על יהוד פגויה אע"פ שאינה ערוה בכלל יהוד עריות. ע"כ. ומ"ש דודו ובי"ד גזרו על יהוד פגויה, היינו פגויה שבתורה, אבל עריות, עריות אידן דהתמן נידות בכלל שאר עריות הן, ואסורות ביחוד מדאורייתא, וכמ"ש הרשב"ש [ס"י תכ"ח].

ואמרין עוד בגמ' [שם] אמר רב יהודה אמר רב אי מתייחד אדם עם אחותו ודר עם אמו ועם בתו. כי אמרה קמי דשמואל אמר אסור להתייחד עם כל העריות שבתורה ואפי' עם בהמה. ומקשינן מהמ"י דתני מתייחד אדם עם אמו ועם בתו. ופרקינן דתנאי היא. ולדינא נתבאר ברמב"ם ובשו"ע [שם] דשרי להתייחד עם אמו ובתו.

וכתב הבית שמואל [שם ס"ק א] - ובש"ס קידושין [כ"א] מבואר רב אסי אמר מותר להתייחד עם אחותו לפי שעה, ודר עם אמו בקביעות, וכתב הרא"ש [שם פ"ג ס"י כ"ח] דהל' כרב אסי, ואיני יודע למה הרמב"ם הוסיף את השמירתו, ואפשר דה"ל אע"פ דה"ל אסי במה דפליג על שמואל, אבל מה שהוסיף על המתניתין לית הלכתא כוותיה, כי במתניתין לא תנא אלא יהוד עם אמו.

וכתבו עוד הרמב"ם [שם ס"ה] ההשו"ע [כ"א] - כל אישה שאסור להתייחד עמה אם היתה אשתו עמו הרי זה מותר להתייחד מפני שאשתו משמרתו.

ויש לזון אי היא דינא דאשתו משמרתו, איתא נמי בשאר עריות שהותרו ביחוד, וכמו ובתו, או דהוא דין מיוחד באשתו.

וכבר נוספת בזה בעזר מקודש [על השריע' שם] וז"ל - גם אינו מספק אף כשעלמא בבית אמו או בתו, אם על ידי זה לא שייך יהוד בבית ההוא באשה אחרת, כי כיון שאין חשש לגבי אמו הרי היא כנתוקת שיש ע"י שמירה, או אולי יש לודקק כמה שאמרו חז"ל אשתו משמרתו שמשמע דוקא אשתו, וכן ב' רבמות או צרות אינן מחפזות, משא"כ בזה נהי דליכא גרוי לבת אמו ולא חימוד, מ"מ אין בזה שמירה כי מחפזות וצ"ל ע"י.

ובפתי"ש [שם ס"ק ב'] כתב בשם הזכור לאברהם [ת"א אה"ט אות י'] דלכאור' נראה דהא דשרי להתייחד עם בתו וכת בתו וכדו', היינו דוקא להתייחד עמה אבל, אבל אם יש שם אשה אחרת אפי' עם בתו וכת בתו שם אסור, דכ"ב נשים אסור להתייחד

לכר"ע, דדוקא כבעל ואשה אמו דמשמרין זה את זה ולא באחר.

וכן כתב החיד"א [יוסף אומ"ג ס"י כ"ו] דנראה ברור דאינו יכול להתייחד עם ערוה כשאמו עמו, דלא אמרו במשנה ובפוסקים דיש שמירה אלא שאשתו עמו אבל, אמו אינה שמירה. וטעמא דאשתו הוי שמירה דאין אישה מתקנאת אלא בייך חברתה והיא זהירה מאד בזה לעמוד על המשמר, אבל אמו אינה זהירה וישנה ואינה משגחת, ועוד כי היא מחפה על בנה.

וכתב להוכיח דבריו ממה שהפוסקים לא שאכחו שריותא אלא באשתו עמו, או שתי יבמות, או אישה ותנוקת קטנה שיודעת וכו', דמשמע דאין היתר אלא בהא, הא אמו אע"פ דשרי להתייחד עמה מ"מ אגוני לא מגנא להתייחד עם אשה אחרת בצירוף אמו. ע"ש.

